

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudkyní JUDr. Markétou Lehkou, Ph.D. v právní věci **žalobce: J. H.**, nar. „X“, bytem „X“, proti **žalované: České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, ul. Křížová č. p. 25, PSČ 225 08, **v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 9. 2013, č. j. „X“**,

t a k t o :

- I.** Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 9. 2013, č. j. „X“, a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 7. 2013, č. „X“, **se pro nezákonnost zrušují** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se podanou žalobou v zákonem stanovené lhůtě u zdejšího soudu domáhal zrušení rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 9. 2013, č. j. „X“, o starobním důchodu, kterým byly zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí žalované 16. 7. 2013, č. „X“, jímž byl žalobci od 16. 8. 2013 přiznán starobní důchod ve výši 6.797,-Kč měsíčně s odkazem na ust. § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

V žalobě uvedl, že žalobu podal včas, neboť ji dne 29. 11. 2013 nejprve podal u Okresního soudu v Litoměřicích, který usnesením ze dne 12. 12. 2013 řízení o ní zastavil pro věcnou nepříslušnost, přičemž žalobce v intencích uděleného poučení pak po právní moci daného usnesení, k čemuž došlo dne 9. 12. 2014, podal žalobu k věcně příslušnému zdejšímu krajskému soudu.

Dále žalobce uvedl, že s žalobou napadeným rozhodnutím nesouhlasí z hlediska započítané dosažené doby pojištění v rámci výpočtu výše starobního důchodu, když do této

doby nebyl započítán jeho pobyt ve vyšetřovací vazbě od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984, třebaže byl pravomocně v plném rozsahu zproštěn obžaloby, a to rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 5. 1985, sp. zn. 1 T 34/1983, který byl potvrzen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 1985, sp. zn. 4 To 46/1985, a třebaže byl i posléze odškodněn rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. 4. 1986, č. PP 507/1986.

V návaznosti na to žalobce namítl, že Ministerstvem spravedlnosti byl vyrozuměn, že při podání žádosti o starobní důchod mu bude po předložení výše citovaného zprošťujícího rozsudku doba jeho pobytu ve vyšetřovací vazbě důchodově zhodnocena, což se ale nestalo i přes jím podané námitky.

Žalovaná k výzvě soudu předložila správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhl, aby soud žalobu pro nedůvodnost zamítl.

K věci uvedla, že žalobce dne 17. 4. 2013 uplatnil žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku s přiznáním této dávky od 16. 8. 2013, přičemž této žádosti žalovaná vyhověla. Při hodnocení doby pojištění a výdělků pro účely stanovení výše důchodu bylo vycházeno z jí evidovaných evidenčních listů důchodového pojištění, dále z ověřených údajů obsažených v žádosti, přičemž byly hodnoceny i doklady, které žalobce připojil ke své žádosti. K tomu podotkla, že doba pojištění za celý rok 1982 byla započtena, tj. i za část pobytu žalobce ve vyšetřovací vazbě v době od 24. 11. 1982 do 31. 12. 1982, a to na základě evidenčního listu důchodového pojištění.

Dále žalovaná uvedla, že výše starobního důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry. Základní výměra činí 9% průměrné mzdy měsíčně a pro rok 2013 byla stanovena ve výši 2.330,-Kč. Procentní výměra je pak stanovena procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod. Žalobce získal ke dni vzniku nároku 31 celých let pojištění, a proto výše jeho procentní výměry do vzniku nároku činí 46,50% výpočtového základu měsíčně, což představuje výsledek výpočtu 31 let x 1,5%. Dále žalovaná uvedla, že při výpočtu výpočtového základu vycházela z osobního vyměřovacího základu žalobce, kdy osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období. Rozhodným obdobím je období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, s tím, že se do rozhodného období nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986. V případě žalobce tak rozhodné období bylo stanoveno za roky 1986 až 2012.

K době započítané žalobci jako doba důchodového pojištění žalovaná uvedla, že podle ust. § 13 zákona o důchodovém pojištění se za dobu pojištění považují též doby zaměstnání získané před 1. 1. 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let. Podle ust. § 66 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 128/1995 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení (dále jen „vyhláška č. 128/1975 Sb.“), vzniká důchodové zabezpečení odsouzeného, který je v době výkonu trestu odnětí svobody zařazen k pravidelnému výkonu prací v rozsahu obvyklém u pracovníků v pracovním poměru, přičemž vzniká dnem zařazení na tyto práce, nejdříve však dnem 1. 1. 1953, s tím, že nerozhoduje, zda odsouzený pracuje v nápravně výchovném ústavu nebo mimo tento ústav. Dále podle tohoto ustanovení platí, že důchodové zabezpečení zaniká dnem, kdy odsouzený byl z výkonu těchto prací odvolán, dále že důchodové zabezpečení se

nevztahuje na odsouzené, kteří vykonávají jen příležitostné práce, jejichž výkon nezakládá nemocenské pojištění. Vedle toho podle daného ustanovení platí, že doba, po kterou byl odsouzený důchodově zabezpečen, se hodnotí jako doba zaměstnání III. pracovní kategorie, a stejně jsou důchodově zabezpečeni též obvinění ve vazbě, pokud jsou zařazeni do práce za shodných podmínek jako odsouzení. Žalovaná v předmětné věci učinila dotaz na Vězeňskou službu České republiky, zda žalobce byl v době od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984 ve Vazební věznici Litoměřice pracovníně zařazen, avšak ta uvedenou skutečnost nepotvrdila. Jelikož nebylo prokázáno, že žalobce byl po dobu výkonu vazby pracovníně zařazen, nelze uvedenou dobu hodnotit jako dobu zaměstnání, a tudíž k ní přihlídnout při výpočtu výše starobního důchodu.

O žalobě soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, neboť žalobce ani žalovaná se po řádném poučení, že mohou vyslovit nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání a že nevyjádření se v určené lhůtě je považováno za souhlas, k nařízení jednání nevyjádřili.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle části třetí prvního dílu hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud z úřední povinnosti podle § 76 odst. 2 s. ř. s. přihlídnout toliko k takovým vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají jeho nicotnost. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Po přezkoumání skutkového a právního stavu dospěl soud k závěru, že žaloba byla podána důvodně.

V dané věci mezi žalobcem a žalovanou nebylo žádného sporu ohledně skutkových okolností předmětného případu, kterým ostatně plně koresponduje obsah správního spisu. Soud tak vycházel ze skutečnosti, že žalobce byl ve vyšetřovací vazbě od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984 v souvislosti s obviněním a obžalobou ze spáchání trestné činnosti, následně byl pravomocně zproštěn obžaloby, a to rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 5. 1985, sp. zn. 1 T 34/1983, a posléze byl odškodněn rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. 4. 1986, č. PP 507/1986, kdy mu bylo poskytnuto odškodné za pobyt ve vazbě v celkové výši 59.240,20 Kč. Dále soud vzal za prokázané, že žalovaná při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu mu započítala dobu pojištění za celý rok 1982, tj. i za část pobytu žalobce ve vyšetřovací vazbě v době od 24. 11. 1982 do 31. 12. 1982, a to na základě evidenčního listu důchodového pojištění. Zbývající část doby, kdy žalobce byl ve vyšetřovací vazbě, tj. období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984, žalovaná nezapočítala jako dobu pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu s odůvodněním, že žalobce po celou dobu svého pobytu ve Vazební věznici Litoměřice nebyl pracovníně zařazen, a proto ve smyslu ust. § 66 odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. nebyl důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn. Skutečnost, že žalobce nebyl pracovníně zařazen po dobu svého pobytu ve vyšetřovací vazbě, nebyla rozporována ani samotným žalobcem. Mezi žalobcem a žalovanou tak panuje neshoda

„pouze“ o započítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 do doby žalobcova důchodového pojištění.

Již výše bylo zmíněno, že žalobce byl finančně jednorázově odškodněn rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. 4. 1986, č. PP 507/1986, kdy mu bylo poskytnuto odškodné za pobyt ve vazbě v období od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984 v celkové výši 59.240,20 Kč. Z tohoto rozhodnutí soud zjistil, že odškodné ve výši 59.240,20 Kč představovala jednak náhrada za ušlý výdělek ve výši 52.095,80 Kč a jednak náhrada za náklady obhajoby ve výši 7.144,40 Kč. Při výpočtu náhrady za ušlý výdělek ministerstvo vycházelo z údajů posledního zaměstnavatele žalobce ohledně výše průměrného čistého měsíčního příjmu, kterého žalobce dosahoval v posledním roce před vzetím do vazby a který činil 2.658,-Kčs, přičemž po provedení tehdy platných zákonných korekcí výše měsíčního odškodného byla stanovena náhrada za ztrátu na výdělků ve výši 2.579,-Kč měsíčně. Z právě uvedeného je zřejmé, že poskytnuté odškodné se vůbec nezabývalo důchodovým pojištěním žalobce po dobu jeho neoprávněného pobytu ve vyšetřovací vazbě, když poskytnuté odškodné v sobě nezahrnovalo i část plateb na důchodové pojištění. Nelze tedy dovozovat, že žalobce byl na základě rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. 4. 1986, č. PP 507/1986, důchodově pojištěn v období od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984, kdy neoprávněně pobýval ve vyšetřovací vazbě (k tomu obdobně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2012, č. j. 6 Ads 112/2012 – 52, který je publikován ve Sbírce NSS pod č. 2866/2013 a také na www.nssoud.cz).

Nezapočítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 jako doby pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu ovšem má jednoznačně vliv na konečnou výši žalobcova starobního důchodu, když ovlivňuje výpočet procentní výměry starobního důchodu. Je třeba totiž brát v potaz to, že starobní důchod se ve smyslu ust. § 4 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění skládá jednak ze základní výměry, která je pro všechny poživatele starobních důchodů ve shodném období stejná – pro rok 2013 činila 2.330,-Kč, a jednak z procentní výměry, která je u každého poživatele starobního důchodu individuální, neboť dle ust. § 33 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je stanovena procentní sazbou (v případě žalobce procentní sazba činí 1,5%) z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod, kdy dosažená doba pojištění je ve smyslu ust. § 34 odst. 1 téhož zákona počítána za každý celý rok pojištění. Z právě uvedeného plyne, že nezapočítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 do doby důchodového pojištění představuje 1 rok doby důchodového pojištění s ohledem na údaje uvedené v evidenčních listech důchodového pojištění žalobce, když rok 1983 je nutno počítat celý a v případě roku 1984 se jednalo jen o 212 dnů, které při součtu 141 dnů, jež převyšovaly 31 roků dosažené doby důchodového pojištění, nečiní celý rok.

V daném případě žalovaná vycházela z toho, že při nezapočítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 do doby důchodového pojištění žalobce ke dni vzniku nároku na starobní důchod, tj. ke dni 16. 8. 2013, získal 31 let doby důchodového pojištění, takže jeho výše procentní výměry do vzniku nároku činí 46,50% výpočtového základu měsíčně (31 let x 1,5%). Pokud by se období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984, představující z hlediska ust. § 34 odst. 1 téhož zákona 1 rok důchodového pojištění do dosažené doby důchodového pojištění, započítalo, žalobce by získal 32 let doby důchodového pojištění do vzniku nároku, takže jeho výše procentní výměry by činila 48% výpočtového základu měsíčně (32 let x 1,5%).

Jelikož nezapočítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984, kdy žalobce neoprávněně pobýval ve vazbě, jako doby pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu má vliv na konečnou výši žalobcova starobního důchodu, nejedná se o otázku marginální a podružnou, nýbrž otázku klíčovou mající vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího rozhodnutí žalované ze dne 16. 7. 2013.

V předmětné věci tak soud posuzoval, zda bylo v souladu se zákonem, aby období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984, kdy žalobce neoprávněně pobýval ve vazbě, nebylo žalovanou započítáno do žalobcem dosažené doby důchodového pojištění.

Nezapočítání období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 do žalobcem dosažené doby důchodového pojištění žalovaná opřela o ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. V ust. § 66 odst. 1 citované vyhlášky je zakotveno, že vzniká důchodové zabezpečení odsouzeného, který je v době výkonu trestu odnětí svobody zařazen k pravidelnému výkonu prací v rozsahu obvyklém u pracovníků v pracovním poměru, dnem zařazení na tyto práce; přitom nerozhoduje, zda odsouzený pracuje v nápravně výchovném ústavu nebo mimo tento ústav. Důchodové zabezpečení zaniká dnem, kdy odsouzený byl z výkonu těchto prací odvolán. Důchodové zabezpečení se nevztahuje na odsouzené, kteří vykonávají jen příležitostné práce, jejichž výkon nezakládá nemocenské pojištění. Podle ust. § 66 odst. 7 téže vyhlášky pak platí, že stejně jsou důchodově zabezpečeni též obvinění ve vazbě, pokud jsou zařazení do práce za shodných podmínek jako odsouzení.

Ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. nemůže být aplikováno na projednávanou věc, neboť žalobce byl ve vazbě neoprávněně a skutečnost, že v té době nebyl zařazen k pravidelnému výkonu prací, mu nelze přičítat k tíži. Ostatně pracovní zařazení osoby ve vazbě může být mnohdy velmi komplikované.

Z predestinované dikce ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. je zřejmé, že nepamatuje na situace, kdy odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody popř. obvinění ve vazbě jsou následně pravomocně soudem zproštěni, takže na jejich pobyt ve výkonu trestu či ve vazbě je nutno nahlížet jako na neoprávněný. Tomu ostatně koresponduje skutečnost, že při neoprávněném pobytu ve výkonu trestu či ve vazbě vzniká nárok na poskytnutí odškodného ze strany Ministerstva spravedlnosti, což byl i případ žalobce. U žalobce přitom nedošlo k pravomocnému odsouzení, a proto nemohl být následně soudně rehabilitován ve smyslu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů. Mezeru v zákoně je přitom nutné vyložit ústavněkonformním výkladem, když nelze připustit mezeru v právu.

Za daného skutkového stavu soud považuje za nepřijatelné a v rozporu s dobrými mravy a čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, aby z neoprávněného omezení osobní svobody žalobce, vzniklo další bezpráví v podobě doživotního snížení procentní výše žalobcova starobního důchodu díky nezapočítání doby jeho neoprávněného pobytu ve vazbě do dosažené doby důchodového pojištění. Soud má za to, že dobu neoprávněného omezení osobní svobody, v souvislosti s níž nebylo uhrazeno, a to ani zpětně, důchodové pojištění v zákonem stanovené výši, je třeba žalovanou posuzovat jako vyloučenou dobu ve smyslu ust. § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, tj. jako dobu trvání důchodového pojištění bez výdělku. Doba neoprávněné vazby má podle názoru soudu srovnatelný charakter jako doba dočasné pracovní neschopnosti [§ 16 odst. 4 písm. a) zákona o důchodovém pojištění], která stejně jako neoprávněná vazba brání pojištěnci ve výkonu zaměstnání z důvodů, které jsou zcela nezávislé na jeho vůli. Žalovaná však dobu neoprávněného omezení osobní

svobody žalobce žalobou napadeným rozhodnutím ani jemu předcházejícím prvoinstančním rozhodnutím ze dne 16. 7. 2013 do dosažené doby důchodového pojištění nezapočetla s odůvodněním, že jí pro to chybí zákonný podklad. Podle názoru soudu však takový argument nemůže obstát, neboť umožňuje zásah do základního práva žalobce garantovaného čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a postihuje žalobce za pochybení, kterého se v minulosti dopustila státní moc, když jej neoprávněně vzala do vazby a držela jej tam po dobu od 24. 11. 1982 do 30. 7. 1984.

V návaznosti na právě uvedené skutečnosti soud uvádí, že v daném případě nelze přehlédnout, že žalobce před neoprávněným vzetím do vazby byl řádně zaměstnán u Okresního ústavu národního zdraví Litoměřice a z tohoto pracovního poměru byl důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn. K ukončení pracovního poměru došlo až za trvání neoprávněné vazby žalobce, takže v daném případě je evidentní, že neoprávněnou vazbou bylo žalobci znemožněno pokračovat v řádném pracovním poměru, který by byl nadále považován za dobu zaměstnání ve smyslu ust. § 10 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a na základě něhož by žalobce byl stále důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn.

Vyhodnocení žalobcova neoprávněného pobytu ve vazbě v období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 jako doby vyloučené v případě žalobce znamená, že ten by získal 32 let doby důchodového pojištění, takže jeho výše procentní výměry do vzniku nároku by činila 48% výpočtového základu měsíčně (32 let x 1,5%), namísto jen 46,50%, přičemž při stanovení vlastní výše jeho starobního důchodu by se počet dnů vyloučených dob měl odečítat od celkového počtu dnů, na který se rozpočítává průměr výdělků. Z právě uvedeného plyne, že nezapočítáním období od 1. 1. 1983 do 30. 7. 1984 při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu je žalobce zjevně poškozen na svých právech, a to na spravedlivé stanovení výše jeho starobního důchodu.

S ohledem na všechny výše učiněné závěry soud vyhodnotil žalobou napadené rozhodnutí i jemu předcházející prvoinstanční rozhodnutí ze dne 16. 7. 2013 jako nezákonná, a proto je ve výroku rozsudku ad I. zrušil pro nezákonnost s odkazem na ust. § 78 odst. 1, odst. 3 s. ř. s. a současně podle ust. § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o vrácení věci žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení pak bude žalovaná podle ust. § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána právními názory, které soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku.

Současně soud podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. ve výroku ad II. rozsudku nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, když žalobce měl sice úspěch ve věci, ovšem náhradu nákladů řízení neuplatnil, přičemž mu dle obsahu soudního spisu ani nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 31. března 2015

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová